

- **Van het bestuur**
- **Inventarisatie Drielanden**
- **Mededelingen en ingekomen**
- **Agenda**
- **Verslagen van activiteiten**

Van het bestuur

Beste leden van KNNV-afdeling Groningen,

Zoals U bekend zal zijn uit vorige Nieuwsbrieven is het bestuur van de afdeling onvolledig. De functies van voorzitter en secretaris zijn momenteel vacant. Ze worden waargenomen door de afgetreden voorzitter. Dit is een onwenselijke situatie.

Het bestuur roept dan ook gegadigden voor de functie van voorzitter en de functie van secretaris op zich aan te melden op secretaris@groningen.knnv.nl

Voor de beide functies zijn draaiboeken beschikbaar.

En natuurlijk wenst het bestuur alle leden een heel prettige zomer(vakantie) met vele mooie waarnemingen en indrukken toe.

Inventarisatie Drielanden

De wijk Drielanden in de stad Groningen, dat sinds 1995 bestaat, staat bekend om haar ecologische opzet. De gemeente Groningen heeft in 2008 - in verband met de realisatie van de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) en het hierop af te stemmen groenbeheer - een monitoringsprogramma in werking gesteld (Berg et al 2014). De wijk Drielanden fungeert in de SES als een

verbindingszone. Reeds vanaf de eerste steen is de wijk een geliefd object voor studies. De rol als verbindingszone heeft in zowel 2008 als in 2014 een ecologische monitoring gekend door het bureau Koeman en Bijkerk. Deze ecologische monitoring betrof vooral een inventarisering van doel- en de daarbij begeleidende soorten.

Denk daarbij aan de volgende soortgroepen: vegetatie, dagvlinders, libellen, amfibieën, reptielen en zoogdieren.

In het kader van een nieuwe meerjarige inventarisatie, met als nieuwe insteek ‘stadse ecologie’, gaat de KNNV de komende jaren aan de slag in deze wijk, daarbij mogelijk gesteund door andere partijen. Het primaire doel is een uitgebreide inventarisatie, maar bijna net zo belangrijk is enthousiasme van wijkbewoners aanwakkeren en de naamsbekendheid van de KNNV te vergroten. In de wijk ben je heel zichtbaar! De werkgroepscoördinatoren hebben hun medewerking al toegezegd en we starten vanaf februari 2019. Los van de werkgroepen willen we graag een beroep op jullie kennis doen.

Dus:

Wil jij met je (specialistische) expertise een bijzonder steentje bijdragen aan dit unieke project? Dat kan op allerlei manieren. Stuur een mail naar thorhold@hotmail.com en we overleggen over de mogelijkheden.

Namens de voorbereidingsgroep

Thorhold en GeertJan

Mededelingen en ingekomen

◆ Gronings Groen

Uitnodiging vrijdag 6 sep 2019 | 13.30 – 18.00 Curringherveldschuur in Kornhorn

Vorig jaar ook zo genoten van Gronings Groen? Of heb je het moeten missen? In beide gevallen hebben we fantastisch nieuws! Je bent op vrijdag 6 september 2019 van harte uitgenodigd voor

een nieuwe editie van hét evenement voor de groene vrijwilligers in Groningen.

Je bent dit keer van harte welkom in de Curringherveldschuur in Kornhorn. Een prachtige locatie in het enige coulisselandschap dat de provincie Groningen rijk is; ook wel de ‘Tuin van Groningen’ genoemd. Ervaar deze mooie ‘Tuin van Groningen’ middels een afwisselend en inspirerend programma van workshops, presentaties en excursies.

Agenda

◆ Zaterdag 10 augustus Excursie vogelwerkgroep Dannemeer

Opgave : erik.hoitink@hetnet.nl

◆ Zaterdag 17 augustus 2019 10.00 – 16.00 uur

LANGS KOLKEN IN HET DOLLARDGEBIED

Organisatie: KNNV Groningen en Oost-Groningen.

Waar: Start P-Scheemda (A7, afslag 45), verdelen over de auto's.

Deze excursie staat in het teken van de cultuurhistorie en natuur van kolken in de westelijke (Oldambt) en oostelijke boezem (Oldambt/Westerwolde) van de Dollard. De kolken zijn alle

ontstaan zo ongeveer in de 16 en 17de eeuw. De laatste kolken tijdens de Kerstvloed in 1717. In de eeuwen erna heeft de natuur zich in het water van de kolken ontwikkeld. Door depositie van organische stof en sedimentatie hebben zich dikke sliblagen gevormd. De invloed daarvan heeft zich laten gelden. In de loop van de tijd zijn de hoge natuurwaarden die er ongetwijfeld zijn geweest danig verminderd. Van de plantengemeenschappen zijn nog slechts rompgemeenschappen over. Nieuwe kolken laten zien dat herstel plaatsvindt. Onlangs is de Oudeschanskerkolk hersteld. Ongetwijfeld vestigen zich opnieuw ondergedoken waterplanten. Tijdens de excursie laten we ons daardoor verrassen.

We gaan op zoek naar planten, waterdieren en dieren langs de oever.

Afhankelijk van weer en snelheid van de excursie pauzeren we tussen 12.00-12.30 uur bij Ol Kerke of de Middeldijkkolk en na afloop om 15.00 – 15.30 koffie bij de Piekenier in Oudeschans. In ieder geval brood en drinken meenemen voor onderweg. Terug bij de P in Scheemda om 16.00 uur.

Opgave: Marijke Drees
(n.h.secretaris@ groningen.knnv.nl)

EXCURSIEPROGRAMMA FLORON GRONINGEN

De leden van de KNNV kunnen zich opgeven voor Floron excursies. Alle opgaven bij Annie Vos (annievos@planet.nl).

- ◆ Zaterdag 31 augustus Dannemeer o.l.v. boswachter Leon Luijten (Staatsbosbeheer)

Eenjarige water- en moerasplanten in een nieuw natuurgebied

Startpunt ter plekke: P-plek aan de Dannemeerweg via de Schildwolderwijk in Schildwolde: 10.00 uur of de grote parkeerplaats van sportcentrum Kardinge: 9.30 uur. Graag opgeven (en of je met de auto komt).

- ◆ Zondag 15 september Klompenwaard

Bijzonder soortenrijk riviereengebied bij Fort Pannerden met overstromingsgraslanden, stroomdalgraslanden en pionierrieverduinen.

Start ter plekke: Parkeerplaats: Sterreschans 6686 MS Doornenburg: 10.00 uur lokatie

of de grote parkeerplaats van sportcentrum Kardinge 8.00 uur. Graag opgeven (en of je met de auto komt).

foto Take Mirrenberg (Wikipedia)

Verslagen van activiteiten

**Zaterdag
9 febr** | excursie naar Friescheveen (Vogelwerkgroep)

Aan de excursie namen acht leden deel. Er stond een stormachtige wind, maar het was wel droog. Waarnemingen: in totaal 28 vogelsoorten en - in de polder Lappenvoort - ook zes reeën.

blauwe reiger	smient	kuifeend
wilde eend	krakeend	groep van ca. 50 putters
grote zilverreiger	knobbelzwaan	stormmeeuw
aalscholver	havik	zilvermeeuw
kolganzen (in vlucht)	nonnetje	kramsvogel
grauwe ganzen (in vlucht)	grote zaagbek	nijlgans
grote bonte specht	wintertaling	spreeuwen (in vlucht)
koolmees	buizerd	sperwer
sijsjes	houtduif	
vink,	boomklever	

De excursie werd zoals gebruikelijk afgesloten met een bezoek aan het café Friescheveen, alwaar de verjaardag van Bouke met chocola en koffie werd gevierd.

**Dinsdag
19 febr** | lezing Historie en natuur van dijkdoorbraakkolken in Oost-Groningen.
Een artikel hierover in de volgende Padloper

**Zaterdag
9 mrt** | Wandeling Glimmerbos (Vogelwerkgroep)
Waarnemingen van de elf aanwezigen bij deze geslaagde ochtend, 42 soorten vogels. Wensvogel middelste bonte specht hebben we niet gezien, maar wel een rode wouw.

Roek	Nijlgans	Fuut	Rietgors
Roodborst	Stadsduif	Wilde eend	Slobeend
Merel	Pimpelmees	Smient	Grote Canadese gans
Koolmees	Vink	Krakeend	Zanglijster
Vlaamse gaai	Groene specht	Kuifeend	Koperwiek
Grote bonte specht	Buizerd	Kievit	Wintertaling
Winterkoning	Spreeuw	Kokmeeuw	Dodaars
Boomkruiper	Kauw	Aalscholver	Rode wouw
Houtduif	Zwarte kraai	Grauwe gans	Ooievaar
Blauwe reiger	Sperwer	Soepgans	
Boomklever	Staartmees	Graspieper	

Verder nog 3 reeën en 2 hazen.

Zaterdag | Mensingebos (Vogelwerkgroep)
13 apr

Zaterdag 13 april, snij-koude oostenwind stak halverwege de ochtend op en het werd niet warmer dan 4 graden maar door telkens in de zon te gaan staan kwam er toch vaak een glimlachje op onze gezichten.

We liepen in het Mensingebos en deden onbewust (?) het korte rondje. We liepen niet door naar de brug waar vaak de roodborsttapuit gespot werd.

We namen de volgende vogels waar:

Goudhaantjes, verschillende keren, soms onverwacht hard soms (te) zacht. En we hebben ze kunnen gezien.	Merels	Grauwe gans die over het bos vloog.
	Vlaamse gaaien	Boompiepers die we hoorden en zagen parachuterend. Prachtig hoe het geluid en beeld samenvalt.
	Tjif-tjaffen	
	Koolmezen	
De vinken met o.a. hun 'ge-ink'	Grote lijster in het weiland lopend en daarna een aantal keren hun gezang gehoord.	Zwarte mezen gehoord en gezien.
Roodborsten		Zwarte specht die twee keer riep.
Winterkoningen	Zwermen graspiepers.	Richting het café in Lieveren zagen we een ooievaar op het nest zitten,
Veel boomklevers.	Aalscholver	
Pimpelmezen	Buizerd	en een kauw op een dak,
Houtduiven	Boomkruipers	en een zwarte kraai overvliegen,
Grote bonte specht met hun typische 'tik'.	Zwartkoppen	en op het dak van het Café 't Hart van Lieveren zaten toch de verwachte huismussen.

Als plantje wil ik nog de witte klaverzuring vermelden omdat het zo mooi bloeide.

De lengte van de lijst is misschien niet erg lang maar we waren allen zeer tevreden met wat we waargenomen hadden.

Zondag 14 apr

Na 5 jaar weer op de fiets door de Onlanden

Net als toen stappen 5 KNNVers bij het Familiehôtel op hun rijwiel om langs de Leijenloop bij het Kluivingsbos en de Schelfhorst naar het Eelderdiepje te rijden. Het bos is erg droog, de ijsvogel laat zich NIET zien en op de Madijk hebben we een prachtig uitzicht over de Onlanden in het westen en een natuurgebiedje achter het Elsburger Onland in het oosten. Aalscholvers zitten majesteitelijk hun veren te drogen en trekken zich niets aan van de

langsvarende meerkoeten, wilde eenden, smienten en wintertalingen. Het Omgelegde Eelderdiepje is keurig voor de helft van krabbescheer ontdaan, zodat de populatie groene glazenmaker voldoende leefgebied behoudt. In de Onlanden veel nestelende kokmeeuwen en grauwe ganzen. Aan de stadskant, en die stadsrand komt al snel dichtbij, enkele buizerds en de pinksterbloemen steken schuchter hun bloemblaadjes uit. Vanaf het bruggetje in de Zanddijk zien we waterhoentjes, winter- EN zomertalingen, een paartje tafeleend en pijlstaart en kokmeeuwen. Daarna komen we in het domein van de blauwborsten en die laten zich prachtig bewonderen. Langs de historische veenterpen, waar we ons de lezing van Schepers herinneren, komen we bij de waterverbinding tussen Onlanden (NM) en Onlanden (SBB) en een paartje dodaars. Stukje Groningerweg en dan doorsteken bij Peizermade naar het Peizerdiep en het Langmameer. Veel

overblijvende grauwe ganzen, een enkel stelletje brandganzen, herrieschoppende nijlganzen en boven de rietvelden foeragerende bruine kiekendieven. Vanaf het fraaie fietspad op de Roderwolderdijk zien we reeën laveien op dezelfde plekken als voor de aanleg van de natte natuur bij Het Waal en de Waalborg. Het Roode Hert gaat pas met Pasen open dus we lunchen op een prachtig

alternatief: bank t.o. de korenmolen aan de Schipsloot en in de zon! Verder langs bosanemonen en Peizerdiep naar de welbekende Broekenweering, waar de waterbergingswerkzaamheden allang zijn voltooid en een ooievaar zich goed laat bekijken.

Onder Peize langs, tussen het leeuwerikengezang door bereiken we de uitzichtstoren, waarna we doorrijden naar start- en eindpunt. Mooie tocht, moeten we vaker doen

G.J.

(Vogel)Waarnemingen:

Grote bonte specht	Roodborst	Tafeleend	Bruine kiekendief (m + vr)
Vink	Winterkoning	Rietzanger	Dodaars
Koolmees	Krakeend	Roodborsttapuit	Geoorde fuut
Pimpelmees	Slobeend	Blauwborst	Snor !
Buizerd	Kuifeend	Putter	Fazant
Aalscholver	Fuut	Witte kwikstaart	Zwarte kraai
Wintertaling	Grauwe gans	Tureluur	Kauw
Meerkoet	Grote Canadese gans	Grutto	Zanglijster
Waterhoentje	Brandgans	Kievit	Merel
Wilde eend	Nijlgans	Houtduif	Mus
Kokmeeuw	Knobbelzwaan	Rietgors	Spreeuw
Boerenwaluw	Bergeend	Veldleeuwerik	Ooievaar
Huiswaluw	Zomertaling	Torenvalk	Tapuit
Tjiftjaf	Wintertaling	Scholekster	Ree, haas
Fitis	Pijlstaart	Blauwe reiger	dagpauwoog

**Zaterdag
11 mei** | excursie Noordlaarderbos (Vogelwerkgroep)

Op voorstel van Guido begonnen we met onze wandeling aan het einde van de Beslotenveenseweg in Noordlaren. De reden is dat we in het nabijgelegen deel van het Noordlaarderbos twee fluiters zouden konden horen.

We liepen een stuk door het Noordlaarderbos en vandaar naar de Drentsche Aa.

Waargenomen vogels (45) en zoogdieren (2):

Boompieper	Fitis	Putter	Kuifmees
Vlaamse gaai	Grauwe gans	Wilde eend	Zwarte mees
Kleine karekiet	Nijlgans	Pimpelmees	Matkop
Grote bonte specht	Ree	Witte kwikstaart	Goudvink
Houtduif	Vos	Meerkoet	Goudhaan
Zwartkop	Zwarte kraai	Soepgans	Kievit
Winterkoning	Spreeuw	Gekraagde roodstaart	Groene specht
Zanglijster	Grote lijster	Gele kwikstaart	Boomklever
Roodborstje	Grasmus	Buizerd	Reiger ooievaar
Merel	Kokmeeuw	Scholekster	Huiszwaluw
Vink	Tjiftjaf	Fluiter	Kauw

Met dank aan Gustaaf die het dit keer organiseerde.

**Don.dag
23 mei** | avondexcursie Noorderhooijdijk, Onnen (Vogelwerkgroep)

Aan de excursie, onder leiding van Guido, werd door 19 personen deelgenomen – een recordaantal voor de werkgroep. Het was een prachtige voorjaarsavond. De excursie was van 19 -22 uur. Vertrekpunt: het Dorpshuis De Tiehof in Onnen.

53 vogelsoorten:

Aalscholver	Gele kwikstaart	Havik	Kokmeeuw
Oeverzwaluw	Slobeend	Tureluur	Zilvermeeuw
Bergeend	Geoorde fuut	Holenduif	Krakeend
Rietgors	Smient	Veldleeuwerik	Zomertaling
Blauwborst	Gierzwaluw	Huismus	Kuifeend
Rietzanger	Spreeuw	Waterral	Zwarte kraai
Blauwe reiger	Grasmus	Huiszwaluw	Lepelaar
Roerdomp	Sprinkhaanzanger	Watersnip	Zwarte stern
Boerenzwaluw	Graspieper	Kievit	Meerkoet
Roodborsttapuit	Steltkluut	Wilde eend	Zwartkop
Bruine kiekendief	Grauwe gans	Knobbelzwaan	Nijlgans
Rosse Stekelstaart	Tafeleend	Witte kwikstaart	
Buizerd	Grutto	Koekoek	
Scholekster	Torenvalk	Witwangstern	

De in het terrein ook aanwezige porseleinhoen en kleinst waterhoen lieten zich nog niet horen.

Om 23 uur werd kleinst waterhoen gehoord door Egbert.

Vr - Za | afdelingskamp Bruinehaar
24-26 mei

Een kleine 10 kilometer ten NO van Tubbergen ligt Bruinehaar, een plaatsje vlakbij het natuurreservaat Engbertsdijkvenen. We verbleven met ons KNNV-kamp op een natuurcamping van 24 t/m 26 mei 2019. Eind mei: dat belooft ons wel iets te brengen aan plantengroei en dierenleven, en dat deed het ook !

Op de vrijdagavond na aankomst maakten wij een wandeling door het noordelijk deel van Engbertsdijkvenen. De campingbeheerder bleek ook gids van SBB. Hij wist veel over de omgeving en haar geschiedenis en bleek een enthousiast rondleider. Hij vertelde dat er na de laatste IJstijd hier in Oost-Twente een paar kleine hogere plaatsten boven het moerasgebied uitstaken: De Stiepe, Sibculo en Bruinehaar ('haar' betekent 'hoogte'). Monniken werden naar deze hoogtes uitgezonden om veenaftgraving op zich te nemen. De naam van het plaatsje Kloosterhaar herinnert nog aan hun werk.

Eerst komen we langs een drassig stuk grond. De Moeraswederik staat hier in bloei met z'n heldergele bolletjes en we zien een "veldje" met een soort bloeiende Aronskelken, dit blijkt Slangenwortel te zijn. Dichtbij ons staat in het struikgewas een ree. Ze is erg op haar hoede; wellicht een teken dat ze jongen heeft. Langs het pad horen we een geluid als van twee steentjes die tegen elkaar worden geketst: het blijkt afkomstig van een roodborsttapuit. Even later zien we hem wegvliegen.

Dan komen wij op een stuk zandgrond waar alle bomen zijn gekapt. Dit om de heide te behouden en om in de nattere delen zelfs de groei van Veenmos te bevorderen, zodat er ooit weer veengrond kan ontstaan. Op het droge deel groeit Muizenoor en zien we de Zandhoornbloem bloeien. Bij het nattere deel vliegt een wulp over ons heen met zijn waterig-jodelend geluid. Onze gids vertelt dat hier ook Rood veenmos en Lavendelheide groeit. Helaas komen wij die nog niet tegen, maar je kunt ook niet alles hebben op zo'n mooie lente-avond....

Op het eind van ons tochtje komen we langs een kuil, waar vroeger de karren met turf werden volgeladen. Hier is een mooi voorbeeld van een haarpodzol te zien. Je kunt hier goed de verschillende aardlagen op het droge, hoge dekzand onderscheiden. Bovenop: de heide, daaronder het veen (plaggen) dan een wit uitgelooft deel en daarna bruine slierten van de humuslaag die daar is ingespoeld en onderaan een lichtbruin ijzerlaagje. Hier in de buurt vinden we nog

Adelaarsvaren, een teken dat de grond hier droog en wat zurig is. En langs het water staat met z'n grasgroen, glanzend blad de Bosbies vol kleine bloemen.

De volgende ochtend rond half 5 blijkt een waar vogelconcert boven onze hoofden los te barsten. We hebben dan ook een prachtig kampeerplekje met z'n tien , onder hoge bomen!

Naar goede KNNV-gewoonte - zoals Jan zegt- rijden we om 9.00 uur richting Ootmarsum. Ten noorden daarvan ligt het Springendal. De sprengen die hier gegraven zijn werden gebruikt als waterkrachtbron voor papiermolens . Het water is er glashelder , want het de bronnen van deze “beken” bestaan uit zuiver grondwater.

Als eerste valt ons een ruwbladige plant op met gele bloempjes. Het blijkt de Kleinbloemige Amsinckia te zijn. Grote muur kleurt nog delen van de bosrand wit en een paar meikevers kruipen langzaam over de grond; waarschijnlijk al aan het laatste stukje van hun korte bestaan bezig. {We leren het verschil in aanzien tussen Smalle en Brede stekelvaren van Willem stouthamer ; de Smalle groeit in een rechtopgaande bundel en de bij de Brede is het of er een voetbal middenin gevallen is. Geen echt Heukels-flora-kenmerk, maar toch handig in het veld.}

Bij een open plek in het bos- de heidelaag is hier ook weggehaald- zou je misschien denken dat er niets te beleven valt...het tegendeel blijkt waar, er liggen allerlei mooie stenen. We zien rhombenporfier; een soort ‘gespikkelde’ stenen waarvan de lichtere delen vaak ruitvormig zijn en zo in de steen liggen alsof ze in een stroom naar beneden gespoeld zijn. Voorál vinden we hier veel vuurstenen en afgeslagen resten daarvan. Het vermoeden is dat hier in de tijd van de Neandertalers/Homo sapiens een vuursteenwerkplaats is geweest. Geweldig om daar nu middenin te staan ! Op deze plek groeit nog Jeneverbes. We komen het muizenootje weer tegen en: bloeit hier nu Hondsdraf? Nee, beter kijken: het is Zenegroen.

Bij een Spreng gekomen in het bos blijkt het, aan de waterkant en kleine meter onder een bruggetje, vol te staan met Goudveil. Het lukt ons daarvan een plantje te bemachtigen en het blijkt Paarbladig goudveil te zijn. Als we op het bruggetje staan horen we in de verte gekwaak. Na een paar honderd meter komen wij bij een ondiepe plas. Er zitten wel honderd groene kikkers. Hun gekwaak is nu oorverdovend . Je ziet hoe ze hun wangblazen alsmaar uitzetten: wat een aanwezigheid! Deze kikker mag met recht de boerennachtegaal heten.

Dit is het gebied van Kleine watereppe, Holpijp, Zompzegge, Wolfspoot , Waterdrieblad, Moerasmuur en Fonteinkruiden.

We lopen naar een hoger gelegen gebied. Langs het pad vinden we een libelle die bezig is uit te sluipen uit z’n cocon. Een haft komt op de foto, omdat hij ‘bewijst’ dat de waterkwaliteit hier prima is. Bij een korenveld gekomen vinden we behalve Ruige klaproos en Korenbloemen nog Kleine leeuwenklauw en Klein tasjeskruid tussen de halmen en we zien de hemelsblauwe bloemen van Kromhals aan de rand staan.

Tot slot brengen we nog een bezoek aan een van de drie gerestaureerde papiermolens waaraan dit Springendal toch voor een deel z’n bestaan te danken heeft.

Die avond is er nog een wandeling in de buurt van onze camping in Bruine Haar, maar over wat daar gevonden werd moet ik u het antwoord schuldig blijven, want ik was er niet bij....

De volgende zondag schijnt de zon weer stralend. En – weer startend om 9.00 uur- bezoeken we nogmaals Engbertsdijkvenen. Deze keer de zuidkant.

We lopen eerst langs een nat veldje, waar we Snavelzegge en Biezenknoppen vinden. {Bij Biezenknoppen is de bloei vanaf het begin al bruin en komt vrij hoog uit de stengel(in tegenstelling tot Pitrus). Biezenknoppen lijkt op Zeegroene rus, maar die vind je op kalkhoudende grond en dat is het hier beslist niet..} De wandeling voert ons het bos in. Onderaan de voet van eiken zijn hele stukken grond los gewoeld. Hier hebben wilde zwijnen zich tegoed gedaan aan een lekkere boomwortelmaaltijd. We komen door open veld: huiszwaluwen vliegen hoog boven ons; we zien een haas rennen en een zonnende Noordse witsnuitlibel laat zich op een takje fotograferen. Wat en prachtig rood gestipt borststuk en mooie rode vlekken(pterostigma's) op zijn vier vleugels!

Dichterbij open water zien we viervlekken vliegen en het vrouwtje van een platbuik zitten. Een kikker met een lichte lengtestreep op z'n rug springt weg : een heikikker. Op weg naar het vogelkijkscherm ontdekken we langs een bospad een Keverorchis in bloei en vlak daarna een Gevlekte orchis, of is het de purperorchis? Dat is een lastige vraag. We zien een heel veldje vol Kleine veenbes in bloei: net allemaal piepkleine cyclaampjes. Bij het scherm gekomen kijken we uit over water . Vele libellen zijn er druk in de weer. Met behulp van de verrekijker ontwaren we een oeverlibel. Kuifeenden en een tafeleend dobberen rond. Het is een mooie

stille plek hier en toch zo vol leven.

Op het pad terug zien we en paar keer kleine nachtvinders (uiltjes) zitten. Hun uitgespreide vleugels doen denken aan grijze houtsnippers . Een goede mimicry, je zou er zó aan voorbij lopen.

Rond half 2 zijn onze tenten afgebroken. De meesten van ons rijden weer naar het Noorden. We komen nog langs het stroomdallandschap van de Vecht in de buurt van Ommen. Daar doen we – omdat we er nog niet genoeg van hebben- de Junner Koelanden aan. Het ziet er in dit landschap

op veel plekken wit-roze van de zachte ooievaarsbek. Driekleurig viooltje bloeit op de hellingen en aan het water vinden we nog Knolboterbloem. We genieten van het prachtige glooiende landschap en daarna rijden we verzadigd van natuurindrukken toch écht naar huis. Wat een prachtig KNNV-weekend!

Mocht u dit een lang verslag vinden? Ach, de helft is u nog niet aangezegd.....

Roelie Jonker

Opmerkelijke planten en zo

Vrijdagaond excursie Engbertsdijksvenen (noord) o.l.v. kampbeheerder	
Slangenwortel	Eenarig wollegras
Veenpluis	Dwergviltkruid
Tormentil	Bosbies
Grasmuur	
Zaterdag excursie Springendal	
Kleinbloemige amsinckia	Kromhals
Korenbloem	Slofhak
Margriet	Bosgierstgras
Veelkleurig vergeet-mij-nietje	Klein vogelpootje
Klein tasjeskruid	Groot heksenkruid
Paarbladig goudveil	Bosbies
<i>Ree</i>	<i>Meikever</i>
Windkanter (door wind geslepen steen)	
Esker ('keienvloertje'/steendepot uit ijstijd)	
Excursie molens Belt en Frans	
Korenbloem	Grote muur
Bosbies	
Avondwandeling - omgeving camping (meertje en heide)	
Slofhak	Margriet
Korenbloem	Hop
Zandblauwtje	Dwergviltkruid
Bruine snavelbies	Addertong
Heidespurrie	Klein tasjeskruid
Waterdrieblad	Tandjesgras
Borstelgras	N.B. van de oevers van het meertje is Canadees hertshooi bekend; deze was nog niet goed te determineren.
Zondagmorgen excursie Engbertsdijksvenen (zuid)	
Slangenwortel	Eenarig wollegras
Tormentil	<i>Haas</i>
<i>Adder</i>	

**Zaterdag
8 juni** | excursie omgeving Osdijk, Noordlaren (Vogelwerkgroep)

Aan de excursie, onder leiding van Guido Meeuwissen, werd door 9 personen deelgenomen. Het was bewolkt en er stond een stevige wind. Vertrekpunt: het Dorpshuis De Tiehof in Onnen. De excursie werd afgesloten met koffie en appelgebak in de Waterjuffer (nabij de palingrokerij).

63 vogelsoorten:

Aalscholver	Fazant	Graspieper	Kluut
Oeverzwaluw	Scholekster	Visdiefje	Witwangstern
Blauwe reiger	Fitis	Grauwe gans	Knobbelzwaan
Ooievaar	Slobeend	Waterhoen	Zomertaling
Boerenzwaluw	Fuut	Groenling	Kokmeeuw
Putter	Spotvogel	Waterral	Zwarte kraai
Bonte vliegenvanger	Gele kwikstaart	Grutto	Krakeend
Rietgors	Spreeuw	Watersnip	Zwarte roodstaart
Bosrietzanger	Geoorde fuut	Houtduif	Kuifeend
Rietzanger	Tafeleend	Wilde eend	Zwarte ruiter
Brandgans	Gierzwaluw	Huisemus	Meerkoet
Roek	Tjiftjaf	Winterkoning	Zwarte stern
Dodaars	Grote karekiet	Huiszwaluw	Merel
Roodborst	Tureluur	Witgatje	Zwartkop
Ekster	Grasmus	Kievit	Nijlgans
Roodborsttapuit	Vink	Witte kwikstaart	

Opm.: Zwarte roodstaart werd gezien nabij De Tiehof in Onnen

**Zaterdag
22 juni** | avondexcursie Balloërveld Gasteren (Vogelwerkgroep)

Vertrekpunt : Balloërveld Parkeerplaats Galgenriet. Aan de excursie werd door 9 personen deelgenomen: Erik, Geert Jan, Bauke, Anneke, Ilse, Gustaaf, Elly, Martine, Guido en teckel Splinter.

Het was gunstig nachtzwaluwenweer: onbewolkt, redelijk warm en een zwakke wind. Rond 22:30 uur hoorden onze groepsleden met de scherpste oortjes, Erik en Ilse de zang van de eerste ratelaars of geitenmelkers. Aanvankelijk in de verte, later ver na zonsondergang veel dichterbij. In tegenstelling met vorig jaar werd er ook gezongen door een aantal andere soorten van de heide. Deze zang klonk wel minder uitbundig zo vlak voor het slapengaan, soezerig en mogelijk met één oog dicht. Zo vormden met name de Geelgors, Boompieper en Boomleuwerik met hun bescheiden gezang nog een laat avondorkest. Het snorren van de Nachtzwaluwmannetjes met slechts korte pauzes en “in twee versnellingen” was de rest van de avond vooral goed te horen met de handen achter de oorschelpen. Tot ieders verbazing maakten de vogels onverwachts baltsvluchten boven en rond de hoofden van de opgewonden vogelaars. De krukIET-roep van de nachtzwaluw verraadde voor ons zijn komst in onze richting en was dan in het duister nog goed te volgen. Eenmaal tijdens deze balts zijn vleugels horen klappen.

Het gaat gelukkig voor de wind met de Nachtzwaluw in Drenthe; soms een geringe toe- of afname. Volgens het Sovon-rapport Kolonievogels en Zeldzame broedvogels in Drenthe in 2017 telden medewerkers in dat jaar 228 paren in Drenthe, waaronder in het Balloërveld 34 paren!

14 vogelsoorten:

Boomleeuwerik, 1 zingend	Roodborst
Boompieper, 6 zingend	Roodborsttapuit
Geelgors, 7 zingend	Tjftjaf
Houtduif	Veldleeuwerik
Koekoek, 2 zingend	Vink
Merel	Zanglijster
Nachtzwaluw, 4 zingend	Zwartkop

Herhaalde oproep

Beste leden van KNNV-afdeling Groningen,

Zoals U bekend zal zijn uit vorige Nieuwsbrieven is het bestuur van de afdeling onvolledig. De functies van voorzitter en secretaris zijn momenteel vacant. Ze worden waargenomen door de afgetreden voorzitter. Dit is een onwenselijke situatie.

Het bestuur roept dan ook gegadigden voor de functie van voorzitter en de functie van secretaris op zich aan te melden op secretaris@groningen.knnv.nl

Voor de beide functies zijn draaiboeken beschikbaar.